

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המינהל הפדגוגי
 השירות הפסיכולוגי ייעוצי

מבצע "חרבות ברזל" || שיח פנים אל פנים עם ילדי הגן - גננות ומטפלות

גננות ומטפלות יקרות

ימים לא פשוטים עוברים על כולנו. לאורך ימי המלחמה, על אף הקושי האישי והמשפחתי, רובכן עמדתן בקשר עם הילדים והמשפחות, במסירות ומתוך תחושת שליחות. כמו תמיד, מרחוק ומקרוב – אתן דמויות משמעותיות המהוות עוגן של מוגנות ויציבות עבור ילדי הגן והמעון והוריהם. בתקופה האחרונה נחשפים גם הילדים הרכים למציאות הביטחונית. החשיפה למצב מתרחשת באופן ישיר – בשיח המשפחתי, בני משפחה שגויסו, אזעקות ומשפחות שנפגעו. על מנת להשיב לילדים תחושת ביטחון מסוימת וכדי להעניק להם תחושת רצף ומוגנות חשוב לשוב, ככל הניתן, לשגרה המוכרת. בימים אלו הילדים זקוקים לתמיכתן ולנוכחותן כדי לשוב לתחושת שליטה ומסוגלות, בהתאמה לגיל ולשלב ההתפתחותי. באופן טבעי קיים חשש לשוחח עם ילדים רכים על נושאים הקשים. יחד עם זאת אם אנו, המבוגרים המשמעותיים, לא משוחחים עם הילדים על המצב הם עלולים להשלים את החסר בכוח הדמיון שלהם ולהיות בתחושת אי ידיעה מעוררת חרדה. סמכו על עצמכן ועל הקשר החם והטוב שלכן עם הילדים והאמינו בכוחן לסייע להם כדמויות קרובות ומשמעותיות לצד זאת, אנא, היו קשובות גם למה שאתן חוות, זכרו לשתף, להיתמך, ולהיוועץ במידת הצורך.

האזנות

שמירת שגרה

חשוב לחזור לסדר היום המוכר ככל שהדבר מתאפשר. השגרה מיטיבה ונותנת לילדים ולנו המבוגרים תחושה של שליטה במצב ושמירה על רציפות.

התמודדות עם תגובות קשות

מחקרים וניסיון מוכיחים כי לרוב בני האדם יש יכולת התאוששות עוצמתית. הציפייה הפנימית שלנו כמבוגרים להחלמה של הילדים, תסייע לנו שלא להיבהל מתגובות קשות של חלקם.

יצירת מרחב מרגיע

בימים הראשונים, עם החזרה למסגרת החינוכית, ארגנו את המרחב כך שיהיה נעים ומזמין עבור הילדים בכל רמות התפקוד (משחקים, כריות, מרחבי מנוחה ומשחק), צפוי שהילדים ידברו על האירועים אליהם נחשפו ו"ישחקו" אותם במשחקיהם. חשוב להיות קשובים לילדים ולאפשר להם להביע את רגשותיהם ומחשבותיהם במילים, במשחק או בתקשורת חלופית.

צמצום החשיפה

כדאי לזכור כי רמת החשיפה של הילדים הרכים לאירועים הקשים שונה – יש ילדים שחשופים במידה מועטה וכאלה שעברו חוויות אישיות קשות. חשוב שלא להציף במידע אליו הילדים לא נחשפו.

- במידה שהילדים מעלים תכנים קשים אליהם נחשפו, נשאף לשמור על מוגנות רגשית של שאר ילדי הגן ונקיים שיח פרטני עם הילד. "אני שומעת מה שאמרת, אני מאז רוצה להקשיב לך, בסיוע המפגש, אתן ותספר לי הכל".
- הצוות החינוכי יתווך לילדים שהעלו אירוע קשה ויסבירו בשפה פשוטה וברורה מה קרה. חשוב מאוד לספר את העובדות ההכרחיות ללא פירוט, בהתאם לגיל הילד, ליכולותיו ולמידע שהוא ממילא נחשף אליו. תפקידנו הוא לא להוסיף מידע אלא לעשות בו סדר. נמצא באמירות הילדים חלקים המעידים על חוזק ותפקוד ואותם נדגיש ונחזק. "אני שומעת שאתם לומדים ושומרים על עצמכם", "כל הכבוד לך שהלכת לאימא ולקבל חימוק".

עידוד ותמיכה

נסייע לילדים למצוא את משאבי הכוח וההתמודדות שלהם ונעזור בהם את התקווה והאמונה בכוחם להתמודד "כל הכבוד לך שאתה עוזרת לך, ואתה עוזרת לך, אתה עוזרת לך, אתה עוזרת לך".

יש ילדים שמגיבים בתגובות קיצוניות לשינויים ולאירועים קיצוניים, אלו הן תגובות טבעיות לאור המצב הלא טבעי וצפויות להשתפר. חשוב לגלות ערנות, לשאול את הילד מה יעזור לו להירגע? או להשתמש בהיכרות המוקדמת של המבוגר המשמעותי עם הילד או הפעוט, במתן סיוע בעת המצוקה. יש לתת תשומת לב ייחודית לילדים עם מוגבלויות ולצרכיהם הייחודיים.

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המינהל הפדגוגי
 השירות הפסיכולוגי ייעוצי

מה עוז חשוב ואור איזריק?

"חוזרים אל הגן" - הצעה למפגש חזרה אל הגן

- **נעביר מסר מחזק** שמייצר תקווה ומביע אמון בילדים, בקבוצה בקהילה, בכוחות הביטחון. מסר שמזכיר שכולנו כאן יחד בהתמודדות משותפת.
- **נתמקד בכוחות** ונעצים דרכי התמודדות יעילות.
- נזמין את המשתתפים **לשתף את החברים**, לדוגמה: חוויות טובות שהיו להם לאורך היום, משחק נעים ששיחקו היום, משהו נעים שקרה להם היום, מה היו רוצים לעשות מחר וכו'. בגן בו מספר רב של ילדים עולים חדשים נאפשר שיתוף חברים ע"י הבעה בתנועה, הבעות פנים.

אני ואנה חשוב שניסי אב?

- אנשי צוות שנבצר מהם להגיע לגן/ למעון (גויסו למילואים, פונו מביתם, סועדים קרוב משפחה שנפגע במלחמה, שכלו קרוב משפחה, נפצעו)
- ילדים עם מוגבלויות
- ילדים שנבצר מהם להגיע לגן/ למעון
- ילדים שהוריהם או אחיהם גויסו
- ילדים ומשפחות שמתמודדות עם אי ודאות בקשר לגורלו של בן משפחה.
- צוות, ילדים ומשפחה שהתמודדו מקרוב עם איום ביטחוני
- צוות וילדים שמתמודדים עם חרדה ולא מצליחים לחזור לתפקוד
- צוות וילדים חולים
- עולים חדשים
- ילדים במשבר מתמשך
- אוכלוסיות בסיכון - משפחות מוכרות ברווחה, משפחות במשבר מתמשך, משפחות שבהן ילדים עם צרכים מיוחדים.

נהיה קשובים ורגישים לכל באי המסגרת החינוכית וגם לעמיתינו, ונאפשר לקהילה החינוכית שלנו להיות מקור שייכות ויציבות עבור כולנו.
 צוות מלוכד, קשוב ורגיש יסייע לכן ולקהילת הגן - חשוב שתשוחחו ביניכן ותלמדו מה יעזור לכן, כצוות, לפעול באופן שיטיב עמכן ועם הילדים.
 מנהלות גן, גננות ומטפלות יקרות סמכו על עצמכן, אתן הנשים הנכונות במקום הנכון!

פורטל מוסדות חינוך להיערכות לשעת חירום

הנחיות פיקוד העורף